

Nyhedsbrev fra Sjældenhedsudvalget, marts 2013

Af Troels Eske Ortvad

DOF's sjældenhedsudvalg (SU) holdt møde på Blåvand Fuglestation i weekenden 16-17/3. På mødet behandlede en række nye og gamle sager.

Nye arter og underarter i 2012

SU godkendte bl.a. tre nye arter og én ny underart for Danmark:

- Tornhalesejler *Hirundapus caudacutus* ssp.: Juvre, Rømø (SJ), 21/10 2012, trk. N.
- Olivenskovdrossel *Cathartus ustulatus* ssp.: Christiansø (B), 21-30/10 2012, 1K ringmærket.
- Manchurernattergal *Luscinia sibilans* (monotypisk): Christiansø (B), 14-20/10 2012, 1K ringmærket.
- Baffinmåge *Larus glaucoides kumlieni*: Hanstholm Havn (NJ), 8/1-3/3 2012, 4K og Hirtshals Havn (NJ), 21/1-26/2 2012, 4K.

Tornhalesejleren og Olivenskovdrosslen er indtil videre kun godkendt på artsniveau. Der er indtil videre kun indsendt to fund af Baffinmåge, som det også fremgår af ovenstående er begge blevet godkendt. Sjældenhedsudvalget modtager naturligvis meget gerne dokumentation for andre fund af Baffinmåge fra invasionen i 2012. Klassificeringen af Baffinmåge er omdiskuteret, men SU regner den for nuværende som en underart af Hvidvinget Måge.

Andre nyligt godkendte obs inkluderer det ottende fund af Lille Bjergand (Skælskør Nor (S), 16/12 2012-2013), det fjerde fund af Blå Glente (Gilbjerg Hoved (S), 18/4 2012), det 14. fund af Amerikansk Hjejle (Ballum Enge (SJ), 18-26/10 2012), det femte fund af Bonapartemåge (Blåvands Huk (RB), 4-5/8 2012), det femte fund af Dværghornugle (Fornæs (ÅH), 27-28/5 2012) og det sjette fund af Tajgapiber (Mandø (RB), 11/10 2012).

Fra Færøerne godkendtes bl.a. det første fund af Gulnæbbet Albatros, 22/7 2012, og fra Grønland godkendtes bl.a. det første fund af Sorthvid Sanger, det tredje fund af Stensvale og det femte fund af Silkehale.

SU indledte også behandlingen af en adult han Edderfugl med karakterer som underarten *borealis*, Hanstholm Havn, 1-3/4 2012, som er meget veldokumenteret med foto. Feltkendetegnene for ssp. *borealis* er dog stadig under udforskning, og sagen kompliceres af, at individer med en blanding af karakterer fra *borealis* og *mollissima* lader til, at være hyppige. Derfor har der hidtil hersket nogen usikkerhed om godkendelses-kriterierne for underarten uden for dens normale udbredelse. Den aktuelle fugl viser dog tilsyneladende ikke nogen afvigende karakterer for underarten.

På SU's hjemmeside kan du se den aktuelle status for hvert enkelt SU-sag, og også se de nærmere informationer om fundene: <http://www.netfugl.dk/su-opload/sager.php>.

Nye yngleforekomster i 2012

Landets første ynglefund af Buskrørsanger blev en realitet ved Vestvolden ved København (S), hvor et par havde held til at opfostre tre unger. Fuglene sås i perioden 15/6-5/8.

Desuden gjorde Stylteløber yngleforsøg flere steder i landet i 2012. SU har indtil videre godkendt et par med tre unger fra Kongens Mose (SJ), 11/5-21/6, og et par med rede i Lille Vildmose (NJ), 19-31/5. Ynglen mislykkedes dog desværre begge steder sandsynligvis pga. prædation. Der er hidtil kun godkendt to yngleforsøg af Stylteløber herhjemme ved hhv. Tipperne i 1994 og Vejlerne i 2005, som også begge mislykkedes.

Krognæb-invasion

SU har vurderet invasionen af Krognæb på baggrund af observationerne i DOFbasen med henblik på at vurdere, hvorvidt arten skulle tages af SU-listen under invasionen. Med op mod 100 fugle fra Vendsyssel var det hér, at invasionen var klart mest koncentreret. SU har på den baggrund besluttet, at observationer nord for Limfjorden ikke skal behandles af SU fra perioden 20/10-31/12 2012. SU opfordrer dog til, at man kommenterer observationerne nord for Limfjorden i DOFbasen.

Observationer af Krognæb fra de øvrige dele af landet skal fortsat behandles af SU.

Henlagte sager

I visse tilfælde henlægger SU sager til senere behandling, hvis kendskabet til en arts eller underarts kendetegn og spredningspotentiale er begrænset. SU har derfor udskudt behandlingen af de mindre former af Canadagås i håb om, at de danske fund med tiden kan bestemmes med rimelig sikkerhed. SU modtager gerne veldokumenterede fund af alle andre former end den hjemmehørende.

Feltobservationer af Gærdesanger med karakterer som en af de sydøstlige underarter (*halimodendri* og *minula*) er ligeledes henlagt for nuværende.

SU har hidtil også henlagt landets første fund af Hvidkronet Stenpikker fra Store Vrøj på Vestsjælland i 2010. Fuglen er meget veldokumenteret, så artsbestemmelsen er sikker. Derimod har der været tvivl om fuglen kunne betragtes som en spontan trækfugl, da arten i hovedsagen er standfugl og nærmest er ukendt i Nordeuropa. Fuglen blev som bekendt genfundet i Tyskland, hvor der blev foretaget en stabil isotop-analyse af dens fjer. Som det har været omtalt på Netfugl matchede isotop-værdierne med dele af artens normale udbredelse, og fundet er nu godkendt som en spontan forekomst i Tyskland. SU har hidtil afventet, at de nærmere resultater af undersøgelsen skulle blive offentliggjort, og at det tyske "SU" skulle tage stilling til fundet. SU vil nu gøre et sidste forsøg på at få fuld klarhed over resultaterne af undersøgelsen, inden sagen endeligt afsluttes.

Indsendelse af SU-fund

SU opfordrer til, at alle SU-fund fra det forgangne år indsendes. Det er hurtigt og nemt at oprette en sag og uploade dokumentation via [SU's hjemmeside](#). Inden for den næste måned vil der på Netfugl blive præsenteret en oversigt over hvilke fund af sjældne fugle fra 2012, der endnu ikke er blevet forelagt SU.

Indsendere er meget velkomne til at angive den samlede forekomstperiode for stationære fugle, også selvom man kun har obs fra en enkelt dag. Hvis hele forekomstperioden ikke angives, vil SU typisk konsultere DOFbasen og forlænge perioden.

Hvis man har observeret en given sjældenhed længe efter alle andre eller på en sidste-dato, hvor andre har ledt forgæves, opfordrer SU til at man indsender dokumentation til SU eller at man kommenterer/dokumenterer observationen i DOFbasen.

Af tekniske årsager er det i sjældne tilfælde desværre ikke muligt at uploade filer, når man har oprettet en sag via SU's hjemmeside. Hvis man får en fejlmeddelelse, beder SU om, at man sender sine dokumenter, foto mv. til SU@DOF.dk, hvorefter SU vedlægger dem til sagen, hvilket meddeles pr. mail.

Amerikansk Skarveand tilbage på SU-listen

På SU-mødet i august 2012 blev det besluttet, at Amerikansk Skarveand inkluderes på SU-listen fra og med 1. januar 2013. Amerikansk Skarveand var på den danske SU-liste indtil 1990, hvor den blev "pillet af". Efter år 2000 er der gradvist blevet længere mellem observationer af arten i Danmark, hvilket nok skal ses i lyset af en storstilet bekæmpelse af arten især Storbritannien. Således er der jævnfør [DOFbasen](#) blot én observation af én fugl i DOFbasen 2010-2013.

Fælles nordisk SU-møde

Den Svenske Raritetskommittén har indbudt de øvrige nordiske sjældenhedsudvalg til et symposium i Falsterbo, 23-25/8 2013. På symposiet vil der være oplæg og diskussion om nogle af tidens bestemmelsesmæssige udfordringer og af udvalgenes arbejdsprocesser og listeføring. SU skriver et sammendrag af symposiet efterfølgende.

Genbehandlinger

SU genbehandler jævnligt udvalgte arter, såfremt kendskabet til deres kendetegn og forekomstmønstre har udviklet sig. På mødet indledte SU en genbehandling af fund af ubestemte Hætte-/Brunhovedede Værlinger.

Taksonomiske ændringer

SU følger British Ornithologists' Union Records Committee (BOURC) i taksonomiske spørgsmål. I den seneste rapport fra BOURC (oktober-nummeret af tidsskriftet Ibis) er der fire taksonomiske ændringer, som har betydning for den danske liste. Underarterne af Kuhls Skråpe, Sardinsk Sanger og Nordsanger er nu ophøjet til selvstændige arter, og den hidtil monotypiske Lille Stormsvale opdeles i to underarter. Når der sker taksonomiske ændringer for arter på den danske liste, genoptager SU typisk alle fund til fornyet behandling.

Den nye taksonomiske opdeling er:

- Lille Stormsvale fra Atlanterhavet: *H. p. pelagicus*
- Lille Stormsvale fra Middelhavet: *H. p. melitensis*

- Kuhls Skråpe *Calonectris borealis* (monotypisk)
- Scopolis Skråpe *Calonectris diomedea* (monotypisk)
- Kap Verde-skråpe *Calonectris edwardsii* (monotypisk)

- Balearisk Sanger *Sylvia balearica* (monotypisk)
- Sardinsk Sanger *Sylvia sarda* (monotypisk)

- Nordsanger *Phylloscopus borealis* (monotypisk)
- Eng. Kamchatka Leaf Warbler *Phylloscopus examinandus* (monotypisk)
- Eng. Japanese Leaf Warbler *Phylloscopus xanthodryas* (monotypisk)

For de tre arter, hvor underarterne har fået status af art, har SU i alle tilfælde optaget arterne på den danske liste.

Hvad angår skråperne, så optages Kuhls Skråpe *Calonectris borealis* på listen i kraft af et nyligt godkendt fund fra Bratten Strand ved Frederikshavn (NJ), 11/7 2012. Fundet er meget veldokumenteret med fotos, som bl.a. viser den diagnostiske undervingetegning. Langt hovedparten af de hidtidige fund af Kuhls Skråpe ssp. drejer sig givetvis om Kuhls Skråpe *Calonectris borealis*, som er regelmæssig mod nord til De Britiske Øer, mens Scopolis Skråpe *Calonectris diomedea* lader til at være sjælden nord for Biscayen. Sidstnævnte er dog truffet i britisk farvand og der er tillige ét godkendt fund fra Sverige. Sjældenhedsudvalget

behandler i øjeblikket fund af Kuhls Skråpe ssp. med henblik på deres taksonomiske placering.

Sardinsk Sanger *Sylvia sarda* optages på den danske liste i kraft af et fund af *Sylvia sarda sarda* fra Skagen (NJ), hvor en 2K han blev ringmærket 12/6 2005. Fuglen kan med sikkerhed henføres til Sardinsk Sanger *Sylvia sarda* på baggrund af bl.a. vingemålet.

Nordsanger *Phylloscopus borealis* optages på den danske liste bl.a. i kraft af en ringmærket 1K-fugl fra Gedser Fuglestation 15-16/9 2012. På baggrund af et sonogram af fuglens kald, var det muligt at udelukke de to fjernøstlige arter. De tre nye arter er relativt ens morfologisk set, og SU afventer nærmere undersøgelser af biometri og feltkendetegn, inden de øvrige fund evt. revurderes. Imidlertid anser SU muligheden for spontane forekomster af de to fjernøstlige arter i Europa for relativt hypotetisk, hvorfor alle fem danske fund regnes som *Phylloscopus borealis*. Den fænologiske spredning af de danske fund i august og september falder i øvrigt i tråd med andre sjældne gæster fra Vestsibirien. SU vil dog fremhæve vigtigheden af, at man også fremadrettet optager stemmen fra kaldende individer af Nordsanger, hvilket i øvrigt gælder alle sjældne småfugle, hvor det er muligt. Flere af de splits, som vi i fremtiden kan opleve, kan meget vel være baseret på forskelle inden for arternes kald/sang.

Hvad angår Lille Stormsvale, mener SU, at det er rimeligt at henføre de danske forekomster til nominatformen på baggrund af underarternes udbredelse. Underarten *pelagicus* er derfor føjet til den danske liste.

Næste møde

Næste møde i SU finder sted 27/7 2013.

Kilder

- Alstrom P, Saitoh T, Williams D, Nishiumi I, Shigeta Y, Ueda K, Irestedt M, Bjorklund M, Olsson U. 2011. The Arctic Warbler *Phylloscopus borealis* - three anciently separated cryptic species revealed. *Ibis* 153: 395-410.
- Sangster G, Collinson JM, Crochet PA, Knox AG, Parkin DT, Votier SC. 2012. Taxonomic recommendations for British birds: eighth report. *Ibis* 154: 874-883. ([link](#)).